

*Põhiseaduskomisjon
Esimees*

20.9.2023

Adrián Vázquez Lázara

Esimees

Õiguskomisjon

BRÜSSEL

Teema: Arvamus Euroopa Liidu õiguse kohaldamise järelevalve kohta 2020., 2021. ja 2022. aastal (2023/2080(INI))

Austatud esimees

Põhiseaduskomisjonile tehti kõnealuse menetluse raames ülesandeks esitada arvamus Teie komisjonile. Komisjon otsustas 18. juuli 2023. aasta koosolekul esitada arvamuse kirja vormis.

Põhiseaduskomisjon arutas küsimust oma 20. septembri 2023. aasta koosolekul. Nimetatud koosolekul¹ otsustas komisjon paluda vastutaval õiguskomisjonil lisada Euroopa Parlamendi resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud.

Lugupidamisega

Salvatore De Meo

¹ Lõpphääletusel osalesid: Salvatore De Meo (esimees ja arvamuse koostaja), ..., .

ETTEPANEKUD

Põhiseaduskomisjon

1. rõhutab, et Euroopa Liidu lepingu artikli 2 kohaselt on õigusriik üks meie alusväärtustest ja seda tuleb austada kõigis liikmesriikides;
2. väljendab heameelt komisjoni aruannete üle Euroopa Liidu õiguse kohaldamise järelevalve kohta 2020., 2021. ja 2022. aastal ning tunnistab nende tähtsust liidu õiguse nõuetekohase ja ELi aluslepingutega kooskõlas oleva rakendamise tagamisel;
3. on seisukohal, et see aruanne on oluline demokraatliku kontrolli vahend, mis suurendab teadlikkust liidu õiguse nõuetekohasest kohaldamisest liikmesriikides; rõhutab vajadust kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud pädevuse andmise, subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega parandada kõnealust vahendit ja tugevdada mehhanisme, mille eesmärk on tagada õigusriigi põhimõtte austamine, näiteks õigusriigi olukorda käsitleva aastaaruande tsükkel ja õigusriigi tingimuslikkuse määrus;
4. rõhutab, kui tähtis on õigusriik kui liidu õiguse nõuetekohase järelevalve ja kohaldamise eeltingimus; toonitab muret õigusriigiga seotud rikkumismenetluste arvu pärast; väljendab heameelt komisjoni otsuse üle esitada liikmesriikidele õigusriiki käsitlevad riigipõhised soovitusel; kordab, et toetab ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomist, mida reguleeritakse kolme institutsiooni vahelise kokkuleppega, sealhulgas iga-aastase liidu väärtuste järelevalvetsükliga, mis hõlmab kõiki ELi lepingu artiklis 2 välja toodud aspekte;
5. rõhutab, et Euroopa tuleviku konverentsil esitati õigusriigi kaitsmise kohta palju soovitusi, mille suhtes peaksid Euroopa Komisjon, nõukogu ja Euroopa Parlament võtma järelmeetmeid;
6. rõhutab, et liidu õigus tuleks sõnastada selgelt ja arusaadavalt ning kooskõlas õiguskindluse põhimõttega; rõhutab, kui oluline on selle korrektne tõlkimine, mis on vajalik ELi õigusaktide nõuetekohaseks ülevõtmiseks ja rakendamiseks; rõhutab, et Euroopa Komisjon peab andma liikmesriikidele ELi õigusaktide ülevõtmisel lisasuuniseid ja tuge; kutsus komisjoni ja liikmesriike üles suurendama investeeringuid suutlikkuse suurendamisse ning abistama kandidaatriike liidu kehtiva ja tulevase õigustiku rakendamisel ja ülevõtmisel, sealhulgas riigiametnike koolitamise kaudu;
7. tuletab meelde läbipaistvuse põhimõtet, mis sisaldub ELi aluslepingutes, ning ELi kodanike õigust õigusemõistmisele ja heale haldusele, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 41 ja 47; juhib tähelepanu sellele, et nende õiguste ja põhimõtete kohaselt tuleb kodanikele tagada asjakohane juurdepääs neid puudutavate õigusaktide eelnõudele; julgustab liikmesriike olema läbipaistvam nende riiklike meetmete suhtes, millega võetakse üle direktiivid, ning väljendab heameelt asjaolu üle, et 14 liikmesriiki nõustusid avaldama nende meetmete teksti veebisaidil EUR-Lex;
8. rõhutab, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 197 kohaselt on liidu õiguse

nõuetekohane ülevõtmine ja rakendamine ülimalt oluline; nõuab liidu õiguse mõju asjakohast eel- ja järelhindamist, nagu on sätestatud institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes;

9. märgib, et 2021. aastal uute rikkumismenetluste arv vähenes; taunib siiski asjaolu, et pooleli olevate rikkumismenetluste arv oli 2021. aasta lõpu seisuga eelneva aastaga võrreldes 7 % suurenenud; märgib, et 2021. aasta lõpus pooleli olevate uute rikkumismenetluste jaotuse kohaselt olid finantsstabiilsus, finantsteenused ja kapitaliturud, õigusküsimused ja tarbijad, liikuvus ja transport, sidevõrgud ja tehnoloogia, ränne ja siseküsimused peamised poliitikavaldkonnad, milles algatati liidu õiguse ülevõtmisega seoses liikmesriikide suhtes kõige rohkem rikkumismenetlusi; kutsub komisjoni ja riigi ametiasutusi üles neis valdkondades ennetavalt ja igakülselt jälgima ELi õiguse kohaldamist ja selle täitmise tagamist;
10. märgib murega süsteemi EU Piloti kasutamise jätkuvat kasvutendentsi; rõhutab, et see menetlus ei saa asendada rikkumismenetlusi; kutsub komisjoni üles olema EU Piloti juhtumite puhul läbipaistvam ja kehtestama selle süsteemi kasutamiseks selged kriteeriumid;
11. peab kahetsusväärseks asjaolu, et mõned rikkumismenetlused on pikka aega pooleli, ilma et komisjon võtaks konkreetseid meetmeid või annaks asjaomaste liikmesriikide rikkumisjuhtumid Euroopa Liidu Kohtu lahendada; märgib, et ombudsman on täheldanud, et mõnel juhul võib see viia haldusomavolini²;
12. on seisukohal, et kiire tegutsemine, sealhulgas rikkumismenetluste lühema ja selgema ajakava vastuvõtmine, on väga oluline, et teha lõpp liidu õiguse rikkumisele liikmesriikides ja tagada ELi kodanike täielik kaitse;
13. kutsub komisjoni üles täitma 4. jaanuaril 2023 vastu võetud teatises „Rahalised karistused rikkumismenetlustes“ võetud kohustust, millega komisjon seadis eesmärgiks anda rikkumisjuhtumitega seotud asjad Euroopa Liidu Kohtusse 12 kuu jooksul pärast liidu seadusandja kindlaks määratud ülevõtmistähtaega, kui liikmesriik ei ole direktiivi selle tähtaja möödudes jätkuvalt üle võtnud;
14. mõistab hukka asjaolu, et võrreldes 2020. aasta lõpus pooleli olnud rikkumismenetluste juhtumitega suurenes hilinevad ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv 2021. aasta lõpus 21 %; peab kahetsusväärseks, et liidu õiguse õigeaegne ja nõuetekohane kohaldamine valmistab mitme liikmesriigi puhul endiselt muret, ning toetab ELi toimimise lepingu artikli 258 ja artikli 260 lõike 3 kohaste rahaliste karistuste kasutamist juhul, kui liikmesriik ei ole direktiivi siseriiklikku õigusesse üle võtnud; tuletab meelde, et ülevõtmise 1 % puudujäägi eest praegu ei karistata, ning kutsub komisjoni üles kaaluma uusi viise, kuidas tagada, et sellest piirmäärast peetakse kinni;
15. rõhutab, et liikmesriigid vastutavad ELi nõukogu kaudu otseselt ELi õigusaktide koostamise ja vastuvõtmise eest; juhib tähelepanu sellele, et liikmesriikide parlamendid ja asjakohasel juhul piirkondlikud parlamendid kontrollivad ELi õigusaktide subsidiaarsust; väljendab heameelt nende varajase kaasamise üle ELi

² Euroopa Ombudsman, asjad 2238/2021/MHZ ja 2249/2021/MHZ, 16. detsembri 2022. aasta otsus.

otsustusprotsessi ning rõhutab, kui oluline on nende roll riikide valitsuste toetamisel, et parandada liidu õiguse rakendamise kvaliteeti ja kiirust; teeb ettepaneku, et liidu õiguse rakendamist ja ülevõtmist võiks aidata parandada liikmesriikide diplomaatiliste teenistuste ja rakendusasutuste vaheline tugevam koordineeritus; kutsub liikmesriike üles hoiduma ülereguleerimisest, et ebaõigeid ülevõtmisi või viivitusi nii palju kui võimalik vähendada; märgib, et parandada võiks olemasolevaid koostöövorme liikmesriikide parlamentidega, näiteks parlamentidevahelisi delegatsioone või menetlusi, mis kaasavad liikmesriikide parlamente teabevahetusse liidu õiguse koostamise ja kohaldamise kohta; rõhutab sellega seoses ka vajadust tõhustada Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostööd ja kaasatust;

16. kutsub liikmesriike, eelkõige föderaalriigi struktuuriga riike, üles võtma vastu asjakohased koordineerimismehhanismid ELi õiguse ülevõtmiseks, mis võimaldaks asjaomastel valitsusteenustel riiklike ülevõtmismeetmete vastuvõtmisel tõhusalt koostööd teha;
17. rõhutab, kui oluline on, et Euroopa Liidu Kohtul oleks ainuvastutus liidu õiguse kehtivuse üle otsustamise ning selle õige tõlgendamise ja kohaldamise tagamise eest.